

กำหนดการศึกษาดูงาน
คณะนักพัฒนาธุรกิจชุมชน รุ่นที่ 2 โครงการประชารัฐรักสามัคคี
ณ โครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำ บรรเทาอุทกภัย จ.น่าน
และโครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย
ระหว่างระหว่างวันที่ 9 – 13 ตุลาคม 2560

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเห็นและเกิดความรู้ความเข้าใจต้นแบบการพัฒนาตาม“ตำราแม่ฟ้าหลวง” โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
2. เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการทำงานในอนาคตของผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน

ผู้เข้าร่วมผู้ศึกษาดูงาน จำนวน 81 ท่าน ประกอบด้วย

1. นักพัฒนาธุรกิจชุมชนรุ่นที่ 2 จำนวน 76 ท่าน
2. เจ้าหน้าที่โครงการประชารัฐรักสามัคคี จำนวน 5 ท่าน

การเรียนรู้กระบวนการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงฯ

การพัฒนาขั้นอยู่รอด เน้นการเข้าถึงและพัฒนาระบบพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ น้ำ ดิน ป่า สาธารณูปโภค และสาธารณสุข พร้อมๆ กับกิจกรรมพัฒนาเพื่อลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ด้วยการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพสุจริต เพื่อให้คนในพื้นที่มีรายได้เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค ไม่บุกรุกทำลายระบบนิเวศเพิ่มขึ้น และเริ่มบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วมโดยชุมชนเอง

การพัฒนาขั้นพอเพียง เน้นการเพิ่มผลิตภาพและมูลค่าทางการผลิตและบริการ เพื่อคนในพื้นที่ มีรายได้ และการออมที่มั่นคง สามารถปลดหนี้ได้บางส่วนหรือทั้งหมด มีการศึกษาสูงขึ้น รู้สิทธิและหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และชุมชนร่วมกันบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศ

การพัฒนาขั้นยั่งยืน เน้นการส่งเสริมและพัฒนาให้คนมีภูมิคุ้มกัน มีหลักประกันในชีวิต มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ชุมชนมีระบบจัดการระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และที่สำคัญ คือ ชุมชนคิดเป็น ทำเป็น สามารถสานต่อแนวคิดการพัฒนา แก้ไขปัญหาและพัฒนาต่อยอดด้วยตนเอง รวมทั้งแบ่งปันความรู้ภายในชุมชนและถ่ายทอดให้คนภายนอกชุมชนได้

วันที่ 1 วันจันทร์ที่ 9 ตุลาคม 2560

คุณสมบัตินักพัฒนา

- เวลา 20.00 - 06.30 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปยังแปลงเพาะกล้าไม้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยรถทัวร์
- เวลา 06.30 – 08.00 น. คณะเข้าห้องน้ำ ทำธุระส่วนตัว ณ แปลงเพาะกล้าไม้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
- เวลา 08.00 – 09.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ แปลงเพาะกล้าไม้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
- เวลา 09.00 – 10.00 น. แนะนำสถานที่ ความเป็นมาของแปลงเพาะกล้าไม้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ
- เวลา 10.00 - 12.00 น. ออกเดินทางจากแปลงเพาะกล้าไม้ ไปยัง โครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำ บรรเทาอุทกภัย บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- เห็นภาพรวมปัญหาป่าและน้ำเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของ “น่าน” ป่าต้นน้ำถึงปลายน้ำ “กรุงเทพฯ” คนต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ (บรรยายในระหว่างเดินทางโดยใช้วิทยุ)
- เวลา 12.00 - 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ โรงอาหาร
- แนะนำสถานที่ (พี่แพ็ค)
- แจกน้ำและเขียนชื่อ คนละ 1 ขวด
- เวลา 13.30 – 14.00 น. ให้ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน แบ่งกลุ่มเพื่อเข้าพื้นที่ ณ ห้องประชุม (พงศ์ พี่หนุง)
- แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่มแต่ละภาค
- พงศ์อธิบายภาพรวมแต่ละหมู่บ้าน ภูมิสังคม พี่หนุงเตรียมแผนที่แต่ละหมู่บ้าน
- ข้อควรปฏิบัติและข้อพึงระวังในการลงชุมชน
- โจทย์ก่อนเข้าหมู่บ้าน : เห็นอะไร คิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร
- เวลา 14.00 – 14.30 น. เดินทางไปยังหมู่บ้าน
- เวลา 14.30 – 17.00 น. สัมภาษณ์หมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน
- ทำอย่างไรถึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง ต้องเข้าใจว่าปัญหาของหมู่บ้านคืออะไร
- แยกทีมกระจายในหมู่บ้าน
- บ้านห้วยกานต์ (ภาคเหนือ) ทีมวิ้ง กำนันมงคล
- บ้านเปียงก่อ (ภาคใต้) พี่จ่อหน
- บ้านนาคุ (ภาคตะวันออก) พี่ทวี
- บ้านดำน (ภาคตะวันตก) ผู้ช่วยจันทร์
- บ้านบวกหญ้า (ภาคอีสาน) ไท โอ้

- เวลา 17.00 – 17.30 น. เดินทางไปยังสำนักงานโครงการปลูกป่าฯ รวมที่ห้องประชุม
- กำหนดข้อตกลงการอยู่ร่วมกัน
 - เจ้าหน้าที่พาคณะเข้าห้องพัก
- เวลา 17.30 – 18.30 น. เข้าที่พัก พักผ่อนตามอัธยาศัย
- เวลา 18.30 – 19.30 น. รับประทานอาหารเย็น ณ โรงอาหาร
- เวลา 19.30 – 21.00 น. กิจกรรมสรุปการเรียนรู้ประจำวัน ณ ห้องประชุม (พีจอห์น พีหนุง พงศ์ โอ๋)
- เพื่อให้ได้ปัญหาที่แท้จริง ข้อมูลจริง ปัญหาคืออะไร
 - คุณสมบัตินักพัฒนา

วันที่ 2 วันอังคารที่ 10 ตุลาคม 2560

เรียนรู้หลักการทำงานพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง

- เวลา 07.00 – 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- เวลา 08.00 – 09.00 น. บรรยายสรุปโครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำ บรรเทาอุทกภัย บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ (พีจอห์น หนานวิ)
- ที่มาของโครงการปลูกป่าฯ
 - หลักการทำงานการพัฒนา
 - ทำงานบนพื้นฐานข้อมูลจริงและความต้องการของชาวบ้าน
- เวลา 09.00 – 10.00 น. เดินทางจากสำนักงานโครงการปลูกป่า ฯ บ้านเปียงก่อ โดยรถ 4WD ไปยังบ้านน้ำช้างพัฒนา อ.เฉลิมพระเกียรติ
- เวลา 10.00 – 11.30 น. เดินแปลงป่าเศรษฐกิจบ้านน้ำช้าง ศึกษาดูงานแปลงเกษตรผสมผสานของชาวบ้าน (ใช้เส้น DT)
- ประเด็น
1. ป่ากับคนอยู่ร่วมกันได้อย่างไร เพราะ "คนหิว ป่าหาย ปลูกป่าจึงต้องเริ่มจากปลูกคน"
 2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับครัวเรือนจนถึงชุมชนโดยมีเป้าหมายในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และลดหนี้สินของครัวเรือน โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก”

เวลา 11.30 – 12.30 น. สนทนากับผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่ป่าโดยชุมชนและมาตรการป้องกันไฟป่า ณ ลานต้นก่อ
ประเด็น

1. การประยุกต์แนวพระราชดำริ “ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง” และ “ดอยตุงโมเดล” ในพื้นที่
2. การดูแลรักษาป่าผ่านกลไกคณะกรรมการดูแลป่า กฎระเบียบชุมชน มาตรการป้องกันไฟป่าโดยชุมชนและความร่วมมือในการป้องกันไฟป่าข้ามพรมแดน
3. การพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร และประโยชน์ที่ได้รับ
 - พี่เต๋อ พี่ติ่ม คอยอยู่กับป่า
 - วิถีชีวิตในอดีต ก่อนโครงการเข้าและจุดเปลี่ยนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ใหญ่กานต์
 - ชิม กล้วยเบรกแตก + กล้วยปรุงรสเค็ม พร้อมน้ำหวานใส่ในคุลเลอร์

เวลา 12.30 – 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน (ข้าวห่อ)

เวลา 13.30 – 14.00 น. ออกเดินทางไปยังโรงงานแปรรูปกล้วย บ้านน้ำช้างพัฒนา

เวลา 14.00 – 14.30 น. ชมโรงงานแปรรูปกล้วย บ้านน้ำช้างพัฒนา

เวลา 14.30 – 15.00 น. ออกเดินทางไปยังโครงการปลูกป่าฯ บ้านเปียงก่อ

เวลา 15.00 – 15.30 น. รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม

เวลา 15.30 – 17.45 น. แบ่งกลุ่มพูดคุย 3 กลุ่ม

(คณะกลุ่มละ 27 ท่าน กลุ่มละ 45 นาที จัดเก้าอี้กลุ่มละ 35-40 ตัว + เครื่องเสียง)

- ชาวบ้าน + ผู้นำ ห้องประชุม

(กำนันมงคลตำบลขุนน่าน ผู้ใหญ่ทอนบ้านเปียงก่อ พี่แก้ว แม่ครัวเปียงก่อ พี่นอม ชาวบ้านกระเทาะมะม่วง และกล้วย)

- อสพ. + ตัววิ่ง โรงอาหาร กรณีฝนตก แยกโรงอาหาร 2 กลุ่ม

(หนานวิปิตทอง ขาดิปปิตทอง โอ้หัวหน่าทีมวิ่งเปียงก่อ)

- เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ฯ ใต้ต้นลิ้นจี่ (ลุงยงค์ พี่จ่อห็น หลง พงศ์)

ประเด็น

- เจ้าหน้าที่ทีมภาคสนามแม่ฟ้าหลวง

- สภาพปัญหาและหมู่บ้านก่อนโครงการเข้ามา

- ทำไมถึงเข้าร่วมโครงการ

- ปัญหา อุปสรรคในการทำงานพัฒนา

- การสร้างความเชื่อมั่นจากชาวบ้าน

เวลา 17.45 – 18.45 น. กิจกรรมทำอาหารร่วมกัน (ใช้เมนูตามที่กำหนด)

เวลา 18.45 – 19.45 น. รับประทานอาหารเย็น

เวลา 19.45 – 21.30 น. กิจกรรมสรุปการเรียนรู้ประจำวัน (พีเอ็ด)
- บั๊จจัยความสำเร็จของโครงการปลูกป่า ฯ น่าน

วันที่ 3 วันพุธที่ 11 ตุลาคม 2560

การวางแผนการทำงาน ยึดหลักชาวบ้านได้อะไร

เวลา 07.00 – 08.30 น. รับประทานอาหารเช้า

เวลา 08.30 – 11.00 น. แบ่งกลุ่ม ทำกิจกรรม ปลูกในกระตาะ (ใช้ข้อมูลในพื้นที่แต่ละจังหวัดที่คณะได้รับผิดชอบ)
- วางแผนการทำงานพัฒนาเพื่อไม่ให้ชาวบ้านได้รับความเสี่ยง
- วางแผนการเข้าชมชนของจังหวัดที่ตัวเองได้รับผิดชอบ

เวลา 11.00 – 12.00 น. เก็บสัมภาระ

เวลา 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ โรงอาหารสำนักงานปลูกป่าฯ บ้านเปียงก่อ
- เก็บสัมภาระขึ้นรถ

เวลา 13.00 – 17.30 น. ออกเดินทางไปยังดอยตุงลอร์ดจ์

เวลา 17.30 – 18.30 น. รับประทานอาหารเย็น ณ คริวตำหนัก

เวลา 18.30 – 19.00 น. เข้าที่พัก พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่ 4 วันพฤหัสบดีที่ 12 ตุลาคม 2560

สร้างรายได้ บนพื้นฐานภูมิปัญญา คนอยู่รอด ป่าอยู่ได้

เวลา 07.00 – 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาสีลาวดี

เวลา 08.00 – 09.00 น. บรรยาย“เกริ่นนำ ที่มาของโครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”
และศูนย์ข้อมูล โดยคุณอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้จัดการส่วนเผยแพร่องค์ความรู้
-อดีตดอยตุง ทำดอยตุงทำไม ทำเพราะอะไร

เวลา 09.00 – 09.10 น. ออกเดินทางไปยังแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ นวฤทัย 1

เวลา 09.10 – 10.10 น. ศึกษาดูงาน ณ แปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1 (แบ่ง 2 กลุ่ม สลับ)

"บริษัทนวัตกรรม จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกันเป็นของภาคเอกชน ดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาตอตุ้ง โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการพัฒนาตอตุ้งฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม"

- เชื่อมโยงป่าเศรษฐกิจจากนานถึงตอตุ้ง
- การแปรรูปเพิ่มมูลค่า
- Zero waste
- ความเป็นเจ้าของ

เวลา 10.10 – 10.30 น. ออกเดินทางไปยังศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

เวลา 10.30 – 12.00 น. ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ (รับประทานอาหารว่างที่โรงทอผ้าและโรงควักกาแฟ)

"ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นพัฒนาขั้นกลางน้ำ โดยการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน ที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่ลูกค้าหรือตลาดต้องการ และชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจากการปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย • โรงงานทอผ้า เย็บผ้า • โรงงานกระดาษสา • โรงงานควักกาแฟตอตุ้ง • โรงงานเซรามิก"

- การสร้างงาน สร้างอาชีพ ต่อยอดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ทักษะ ต้นทุนในพื้นที่
- เพิ่มมูลค่าสินค้า
- คุณภาพของสินค้า
- ความต้องการของตลาด
- พลังงานทดแทนในกระบวนการผลิต

เวลา 12.00 – 12.30 น. ออกเดินทางไปยัง ศาลาลีลาวดี

เวลา 12.30 – 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ ศาลาลีลาวดี

เวลา 13.30 – 15.30 น. ศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนตอตุ้ง บริเวณศาลาลีลาวดี (4 กลุ่ม กลุ่มละ 30 นาที)

- ข้อมูลผลิตภัณฑ์(เกษตร แปรรูปผลิตภัณฑ์ ท่องเที่ยว) ที่มา
- ยอดขาย

เวลา 15.30 – 16.00 น. รับประทานอาหารว่าง (รับประทานอาหารว่างหน้าคลับ 31และศาลาลีลาวดี)

เวลา 16.00 – 17.30 น. ชมพระตำหนักตอตุ้งและสวนแม่ฟ้าหลวง

- ข้อมูลนักท่องเที่ยว ย้อนหลัง 3 ปี ให้เป็นกลุ่ม

เวลา 18.00 – 19.00 น. รับประทานอาหารเย็น ณ ครั้วตำหนัก

เวลา 19.00 – 21.00 น. กิจกรรมสรุปการเรียนรู้ประจำวัน ณ ห้องออติทอเรียน

- โจทย์: สิ่งที่ได้เห็นและได้เรียนรู้ในวันนี้ + ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาชั้นกลางน้ำและปลายน้ำ

เวลา 21.00 น. เข้าที่พัก พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่ 5 วันศุกร์ที่ 13 ตุลาคม 2560

ภาพรวมการพัฒนาที่เห็นผลเป็นรูปธรรม - หลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง

เวลา 07.00 – 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาสีลาวดี พร้อมเช็คเอาท์

เวลา 08.00 – 09.30 น. บรรยายสรุปหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง ณ ห้องประชุมออติทอเรียน

โดยคุณณรงค์ อภิษฐ์ ประธานสายปฏิบัติการงานพัฒนา

- สรุปภาพรวมการพัฒนา

- การพัฒนาที่เห็นผลเป็นรูปธรรม

- โมเดลการพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ที่อื่นได้ ไม่ยึดติดเทคนิค กิจกรรม แต่เน้นหลักการและกระบวนการที่ใช้

เวลา 09.30 – 11.00 น. สรุปการเรียนรู้

- สิ่งที่ได้เรียนรู้ตลอดการศึกษาดูงาน

- การประยุกต์ใช้ในงานของตน

เวลา 11.00 – 12.00 น. ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ

เวลา 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ ศาลาสีลาวดี

เวลา 13.00 – 14.30 น. ชมสวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวงและฐานทหารดอยช้างมูบ

เวลา 15.00 น. คณะเดินทางกลับโดยรถทัวร์โดยสวัสดิภาพ

- รถทัวร์รับบริเวณปั๊ม ปตท. ห้วยไคร้

หมายเหตุ: กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม